

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету з питань антикорупційної політики
03 грудня 2024 року

Веде засідання голова комітету РАДІНА А.О.

ГОЛОВУЮЧА. Колеги, у нас є кворум і ми відповідно можемо починати засідання комітету. Відповідно засідання комітету відкрите.

На жаль, поки що затримується пан Володимир. Я попрошу Анатолія Петровича виконувати обов'язки секретаря. Гарзд, Анатолію Петровичу? Ви просто найбільш відповідальний.

(Загальна дискусія)

ГОЛОВУЮЧА. Колеги, проект порядку денного наданий. Чи будуть додаткові пропозиції, побажання до порядку денного?

Тоді пропозиція порядок денний затвердити в тому вигляді, в якому запропонований.

Хто – за, колеги? Проти? Утримався? Дякую дуже, колеги.

Перший пункт організаційний. Про пропозиції комітету до Плану законопроектної роботи на наступний рік.

Колеги, документи були надані. Я зверну увагу, що переважно цей план складається з тих пунктів антикорупційної стратегії, які потребують змін до законів і належать до нашого предмету відання. Також позиції, які належать до нашого предмету відання, з Плану реформ Ukraine Facility, і пропозиції уряду, НАЗК переважно також на виконання антикорупційної програми. І пропозиції АРМА також відображені.

Чи будуть, колеги, пропозиції до Плану законопроектної роботи?

Я, з вашого дозволу, для економії часу не буду проходитися по всьому ньому. Тут близько 10 сторінок.

Колеги, потрібно обговорення чи можемо просто затвердити?

Колеги, тоді пропозиція затвердити пропозиції комітету до проекту Плану законопроектної роботи Верховної Ради на 2025 рік в тому вигляді, в тій редакції, в якій наданий проект.

Хто – за, колеги? Проти? Утримався? Дякую дуже.

Можемо рухатися, колеги, по законопроектах в порядку антикорупційної експертизи. І перший законопроект. Проект Закону про суд присяжних (реєстраційний номер 3843), авторства наших колег пана Фролова і пана Фріса. Як бачите, цей законопроект певний, по номеру просто видно, що певний час він набував державної ваги і от власне нарешті набув, але, на жаль, колеги, мушу проінформувати, що проект висновку наш такий, що пропонується законопроект визнати таким, що містить корупційні ризики. У зв'язку з нашою профільною насправді нормою цей законопроект пропонує виключити присяжних із суб'єктів, на які поширюється положення Закону про запобігання корупції, відповідно це буде означати, що вони не муситимуть подавати декларації, що на них не поширюватимуться обмеження щодо подарунків, наприклад, і так далі. Як на мене, це

надзвичайно нераціональний крок, адже ціна питання насправді роботи присяжного дуже велика. Якщо я правильно пам'ятаю по цьому законопроекті, то якщо хоча б двоє присяжних голосують за вердикт про невинуватість, то суд, відповідно суддя зобов'язаний винести виправдувальний вирок.

Тобто, ще раз, ціна питання велика, логіки зняття антикорупційних обмежень я, чесно кажучи, не розумію. Відповідно, з моєї скромної точки зору, навіть особа, попрацювавши присяжним 2 місяці, 3 місяці при розгляді справи, оскільки така висока ціна рішення присяжного, може бути в ситуації надзвичайних корупційних ризиків, і просто відмовитися від моніторингу статків цієї особи, не запропонувавши натомість нічого альтернативного, то я думаю, колеги, що це корупційні ризики.

Юрію Васильовичу, чи присутні у нас? Пан Фролов присутній.

Пане Павле, якщо можна, буквально 3 хвилини. І відреагуйте, будь ласка, саме на питання, яке є предметом нашої антикорупційної експертизи. Тобто, якщо ваша ласка, ми можемо не презентувати повністю законопроект, ми все-таки не профільний комітет, сконцентруйтеся, будь ласка, на питанні, з яких міркувань ви пропонуєте виключити присяжних із суб'єктів, на яких поширюється Закон про запобігання корупції, і які тоді ви пропонуєте альтернативні антикорупційні запобіжники? Дякую дуже.

ФРОЛОВ П.В. Дякую. Дивіться, ми довго думали, як можна реформувати суд, щоб до нього повернулася довіра, тому що досвід реформ суду в Україні доводив, що жодної можливості повернути довіру виключно структурними реформами, залученням іноземців, конкурсами неможливо. Бо справа не в процедурах і не в корупції, а в готовності українського суспільства визнати вирок справедливим. І ніколи формальна правота не отримає реального визнання. Ми бачимо досвід великого хабара Голови Верховного Суду, і прокуратури, САП, і так далі.

Дивіться, єдиним способом повернути довіру до суду це розділити відповідальність за рішення з суспільством або зробити суд присяжних. У нас, на жаль, судом присяжних називається...

ГОЛОВУЮЧА. Я перепрошую, пане Павле, вибачте, будь ласка, у нас просто обмежений регламент для цього засідання, тому я змушена жорстко модерувати. Якщо ваша ласка, вам не потрібно переконувати нас, чи потрібен, чи не потрібен суд присяжних, ми не є профільний комітет. Будь ласка, відреагуйте саме на той пункт, який висвітлений в проекті нашого рішення, я його окреслила на початку розгляду питання. Дякую.

ФРОЛОВ П.В. ...на жаль, проект рішення, але я зрозумів по деклараціям. Дивіться, у нас в Конституції зазначено три види суду: це одноособовий суд, колегія суддів і суд присяжних. Причому там зазначено,

що не може бути, а що правосуддя здійснюється судом присяжних. Тому в нас в законопроекті це обов'язок кожного громадянина бути присяжним. Дивіться, це всі люди старше, ну це рік ми ще будемо обговорювати перед другим читанням, тобто фактично там є тільки поважні причини: це або дев'ятий місяць, умовно, вагітності, або хвороби, ну, неможливість виконувати. Тобто у нас будь-який громадянин, якщо він відбирається шляхом випадковості чисел з реєстру виборців з залученням інших реєстрів, людина зобов'язана прийти і бути присяжним. Тому якби ми даємо присяжному гарантії недоторканності під час розгляду справи, як передбачено для суддів, але, ну мені здається, що давати всім це декларування, всім присяжним, які, ну це всі громадяни України дієздатні там і старші 18-и, 20-и років, як ви визначимо це. Дивіться, це може бути доопрацьовано до другого читання. Ну мені здається, ми цей писали закон ще до повномасштабного вторгнення. І якраз ми корупційні злочини теж виключили, тому що у нас дуже суспільство, по корупційним злочинам дуже є специфічне відношення українського суспільства, тому ми якби їх виключили. І це якраз підтримують всі експерти, USAID, Консультативна місія Євросоюзу, це підтримується дуже. Ми нещодавно проводили таке широке обговорення.

Тому я не вбачаю тут проблеми, що не буде подавати присяжний, тому що це він може один раз на життя, один раз на 10 років бути вибраний присяжним. Ми починаємо справи, там де вища міра покарання передбачена, довічне позбавлення волі, таких справ в рік, в перші два роки, а таких справ на рік 58-59, останні роки дає статистика. Тобто це не багато справ, це не широке залучення громадськості.

Тому якби я не вбачаю тут корупційних ризиків стосовно того, що ми звільнили присяжних від подачі декларації. Тому що, дійсно, це декларування настільки складне у нас, і це будуть додатково люди тікати від присяжних, тому що їм потрібно ще декларацію заповнювати.

ГОЛОВУЮЧА. Колеги, чи будуть питання від членів комітету? Будь ласка.

СЮМАР В.П. Павле, дивіться, я насправді підтримую вашу концепцію і взагалі вважаю, що напевно ми десь дійшли до цієї ідеї суду присяжного і в цілому в судовій системі можливо цей елемент буде вагомий. І я навіть десь погоджуюсь з вашою логікою, що ці люди будуть відбиратися на конкретний процес і відповідно накладати на них обов'язок щодо декларацій, може це до дискусії, буде надмірним.

Але все-таки от позиція по подарункам, ну вона для мене дивна, оскільки все ж таки ситуація з можливим підкупом, і ми маємо перестраховатися в цій історії. Які ви самі бачите запобіжники, які би ви могли в цьому контексті до другого читання впровадити, оскільки, ну

давайте відверто, ризики є достатньо високими, бо в нас ще немає цієї культури, коли люди є відповідальними перед громадою, і буде величезна спокуса все-таки підкуповувати оцих рандомно обраних людей, які нібито будуть виконувати свою громадянську функцію, але без відповідного досвіду, без відповідної історії, без відповідного підходу. Це просто може перетворитися на шлях вирішення питань, що називається. Тому от які ви бачите запобіжники?

Дякую.

ФРОЛОВ П.В. Дивіться, в тому-то і справа, що нам треба починати виховувати українців, виховувати. Тобто у нас дуже люблять критикувати владу, критикувати суддів, а от просто зрозуміти, як це відправити людину на по життєве, тобто відправити його...

ГОЛОВУЮЧА. Я перепрошую, пане Павле. Вибачте, будь ласка, я попереджала, що я буду жорстко модерувати. Будь ласка, поверніться до питання антикорупційних запобіжників. Дякую дуже.

ФРОЛОВ П.В. Я ж переходжу до того, тут якраз пані Вікторія і сказала про культуру, нам треба починати.

Стосовно подарунків. Дивіться, у нас за порушення присяги присяжного передбачена відповідальність, кримінальна відповідальність. Тому як би заборона присяжному спілкуватися зі сторонами справи, і зі стороною обвинувачення, зі стороною захисту. Тому якщо будь-який контакт, це вже порушення присяги присяжного, за це вже відповідальність. Тому ну як цей подарунок передати, дивіться, все одно можуть знайти і через якихось третіх осіб це передати, але так само, як до будь-якого чиновника, до будь-якої посадової особи ці запобіжники діють. Тут конкретна відповідальність за порушення присяги присяжного і заборона вже встановлена в цьому законопроекті, будь-які контакти з будь-якими сторонами процесу (обвинувачення і захист).

ГОЛОВУЮЧА. Анатолій Петрович, будь ласка.

БУРМІЧ А.П. Пане Павле, а не розглядали ви, скажімо так, щоб дійсно і були декларації, скажімо, реєстр присяжних, скажімо, на Україну там буде їх тисяча чоловік. Вони будуть добросовісні, будуть розуміти, відповідально відноситись до того, куди вони йдуть, і тоді вони свідомо будуть іти на те, що вони підпадають під декларацію. Це буде такий самовідбір. А тоді звичайно, що там із цієї тисячі завжди можна вибрати там 8 на той чи на інший суд шляхом, там машина буде вигружати чи що, але вони будуть відповідально відноситися і будуть розуміти, що треба буде декларуватися. Скажімо, над таким варіантом ви не розмірковували?

Дякую.

ФРОЛОВ П.В. Дякую.

Те, що ви кажете, це якраз інститут народних засідателів, коли обираються спеціально люди, зараз вони формуються відповідними радами. Це така визначена кількість людей.

Ми говоримо, і так присяжні формуються у всіх країнах, Сполучені Штати, всі, де є суд присяжних. Дивіться, це обов'язок людей. Тобто вибирається людина, де б вона не була, лікар, студент чи там вже пенсіонер, людина іде і виконує свій обов'язок, тобто вона вникає в суть справи і приймає рішення – винен, не винен. Тому тут не можна, ну якраз суд присяжних – це народовладдя, це вирішують саме люди, народ вирішує чи винен, чи не винен. Тобто не якась посадова особа, це виключні категорії справ. Це тільки, ну у нас в законі 10 років плюс, тобто важкі і особливо важкі злочини, але починаємо з особливо важких.

Тобто тут суть у тому, щоб дати народу вирішувати і починати виховувати в українців правову культуру, розуміти, як працює суд, наскільки це відповідально відноситися взагалі до покарання, оцінювати, наскільки ці інституції державні працюють, і брати в цьому участь.

ГОЛОВУЮЧА. Гаразд, колеги, чи будуть ще в когось із членів комітету питання чи зауваження?

Я зі свого боку, колеги, мушу звернути увагу на наступне. Той факт, що будь-який громадянин України відповідно до цього законопроекту зобов'язаний бути присяжним, не означає, що кожен громадянин України одночасно зобов'язаний подавати декларації. У нас схожа ситуація є з законопроектом про реформу МСЕК, який проголосували в першому читанні, де також потенціал стати членом експертної комісії може мати будь-який лікар, але оскільки комісія і суд присяжних (у даному випадку також) формується все одно *ad hoc*, то відповідно обов'язок подання декларації, він пов'язаний не із обов'язком або правом стати присяжним колись, а і з включенням до конкретної колегії присяжних в конкретний момент. Відповідно тут проблеми одночасного декларування всіх громадян України немає і не може бути, бо ще раз, момент виникнення обов'язку подання декларації пов'язано із власне вступом до конкретної панелі суду присяжних, а не із загальним обов'язком таким присяжним колись, в якийсь момент 10-и, 20-и чи скількох років, стати.

Колеги, чи буде пропозиція щодо зміни проекту рішення? Оскільки немає, колеги, то я пропоную наступним чином зробити: визнати законопроект таким, що містить корупційні ризики в окремій нормі, а саме виключення присяжних із суб'єктів, на яких поширюється Закон "Про запобігання корупції". Така, колеги, пропозиція.

Можемо переходити до голосування? Тоді, колеги, пропозиція по цій пропозиції визначатися. Хто – за, колеги? Проти? Утримався? Дуже дякую.

Гаразд, колеги, наступний законопроект (реєстраційний номер 10257) про внесення змін до Митного кодексу України щодо деяких питань адміністративної відповідальності за порушення митних правил. Колеги, тут проект висновку також визнати таким, що містить корупційні ризики в зв'язку з двома фактично положеннями законопроекту. Перше, законопроект пропонує фактично надати митникам певну дискрецію у вилученні товарів та інших транспортних засобів, які не є предметом порушення митних правил.

Що мається на увазі? Зараз Митний кодекс чітко говорить, що вилучені можуть бути транспортні засоби, інші товари, які є предметом митного порушення. Тобто які або самі є контрабандою, або є, наприклад, транспортним засобом, спеціально обладнаним схованками і так далі, для провезення контрабанди. Пропонується цю норму змінити цим законопроектом і передбачити, що вилученню підлягає не тільки предмет, але інші товари і документи, які потрібні як доказ. Що з цього потрібно як доказ, буде вирішувати кожний конкретний митник, я так розумію, при кожній конкретній ситуації оформлення, відповідно митного оформлення тих чи інших товарів. Ніяких обмежень, строків, іншого регулювання я принаймні в цьому законопроекті не бачу, відповідно складається враження, що фактично митник отримає ще більшу дискрецію, наприклад, вимагати хабар, погрожуючи не тільки вилученням контрабанди, що безумовно справедливо, але, наприклад, погрожуючи вилученням інших предметів, товарів, документів, фактично будь-яких, бо норма в редакції законопроекту не обмежено, що може бути таким чином вилучено.

Далі, колеги, є у цьому законопроекті також норма, яку щонайменше варто було б обговорити. Ідеться про скасування фактично строку давності для притягнення до відповідальності за порушення митних правил. Зараз такий строк давності складає 2 роки. Законопроект фактично пропонує відмовитися від строку у 2 роки з дня вчинення правопорушення і запровадити просто строк, якщо не помиляюся, в кілька місяців з дня отримання митним органом або судом матеріалів про таке порушення, що фактично означає зняття строку давності.

Наскільки, колеги, це раціонально, може виникати насправді питання, бо у нас, наприклад, по аналогії з Кримінальним кодексом строків давності немає для дуже обмеженого переліку злочинів, як-то державна зрада, наприклад, або вбивство, якщо я не помиляюся, і, мені здається, все. На цьому фоні скасування строків давності тільки для порушення митних правил виглядає непропорційно, я би сказала, непропорційно, хотілось би принаймні почути обґрунтування.

Колеги, чи присутні?... Пан Юрій Драганчук присутній, заступник міністра фінансів. Відповідно вам слово. Поясніть, будь ласка, мотивацію цих двох норм.

ДРАГАНЧУК Ю.О. Колеги, щодо конфіскації товарів та транспортних засобів, в нормі сказано, що це відповідно ці товари та транспортні засоби, які є безпосередніми предметами порушення митних правил. Тобто не мається на увазі, що якісь будь-які інші документи чи предмети можуть конфіскуватися або не конфісковуватися. Насправді так митнику надається право ... *(нерозбірливо)* кількості видів порушень, за які... *(Шум у залі)*

Тобто у митника дійсно буде дискреція конфісковувати товари або ні, але це безпосередні предмети порушення митних правил, не будь-які інші.

ГОЛОВУЮЧА. Пане Юрію, я перепрошую, просто там в законопроекті написано не так. Це зараз норма закону предмет порушення, а ви цю норму, точніше не ви особисто, але суб'єкт права законодавчої ініціативи пропонує цю норму розширити і додати можливість тимчасового вилучення чи конфіскації товарів, документів, які потрібні як докази, отак, без обмежень, що це може бути, за яких умов і так далі.

Я власне і питаю про це розширення, тобто тут немає ніякого спору і не може бути про те, що має підлягати конфіскації контрабанда. Але чи ви не вбачаєте додаткові корупційні ризики в можливості митника вилучати фактично все, що він вважає за потрібне?

ДРАГАНЧУК Ю.О. Якщо це є доказом. Дивіться, корупційні ризики можуть бути завжди, звичайно, але нам потрібно якось виконувати, митнику, його функцію, тому в принципі логічно, що якщо є предмети, які він вважає доказовою базою вчинення правопорушення митних правил, то він їх має мати можливість вилучити.

Я хочу просто нагадати, що це ... *(нерозбірливо)* законопроект був підготовлений ще рік ... *(нерозбірливо)* Ми готові врахувати ваші коментарі та більш детально уточнити, якщо дійсно є корупційні ризики, продискутувати це до другого читання.

ГОЛОВУЮЧА. Я принаймні сприймаю це таким чином. Можете, будь ласка, ще пояснити мотивацію змін щодо фактично скасування строку давності?

ДРАГАНЧУК Ю.О. Наша позиція – ми не вважаємо, що це скасування строку давності. Ми говоримо про те, що після того, як виявлено по суті порушення, є 2 місяці.

ГОЛОВУЮЧА. Так. Але це порушення може бути виявлено... Давайте так, конструкція строку давності передбачає строк від вчинення правопорушення до крайньої точки, після якої накладання санкції не є можливим. Оце строк давності – від моменту вчинення, дедлайн для

покарання. А ви відходите від цієї конструкції, замінюючи обрахунок строку замість моменту вчинення моментом, коли про це дізналися правоохоронні органи, митні органи. Це вже не строк давності.

ДРАГАНЧУК Ю.О. Ми тут говоримо про адміністративну відповідальність, а не кримінальну.

ГОЛОВУЮЧА. А ви можете сказати, які ще адміністративні правопорушення мають таку конструкцію. Бо, якщо я правильно пам'ятаю по Кодексу про адміністративні правопорушення, там всюди строки давності обраховуються конструкцією на кшталт, якщо не помиляюся, чи 2, чи 3 роки з моменту вчинення, але не пізніше, ніж 6 місяців чи рік, тут я можу помилятися в строках, після виявлення. Ось так. Тобто обмеження з моменту вчинення до моменту притягнення у Кодексі про адміністративні правопорушення, якщо я правильно пам'ятаю, є практично для всіх правопорушень. То чим митні правопорушення відрізняються? Як це співвідноситься із, наприклад, Європейською Конвенцією з прав людини?

ДРАГАНЧУК Ю.О. Дивіться, ми не готові зараз до такої ґрунтовної дискусії по конкретній статті, але готові врахувати до другого читання, пропрацювати з комітетом.

ГОЛОВУЮЧА. Гарзд.

Колеги, чи бажає хтось із членів комітету висловитись? Колеги, чи буде пропозиція змінити проект рішення?

Тоді, колеги, пропозиція наступна: визнати законопроект таким, що містить корупційні ризики в окремих нормах, а саме: щодо скасування строку давності і щодо дискреції у вилученні товарів, які не є предметом правопорушення, пов'язаного з митними правилами. А також, колеги, зробити зауваження щодо можливості звільнення від відповідальності за правопорушення, встановлене статтею 485 Митного кодексу. Там ідеться про те, що відповідальність не настає, відповідальність за вказання завідомо неправдивої інформації в митній декларації не настає, якщо по конкретному транспортному засобу надано докази передачі їх на Збройні Сили, військові адміністрації і так далі.

Може бути ситуація, коли фактично фіктивні документи щодо передачі оформлюються і таким чином люди уникають відповідальності за провезення, наприклад, свіженьких, новеньких автомобілів як якогось мотлоху чи рухляді, перепрошую.

Отже, колеги, три такі питання до цього законопроекту. Ще раз, проект висновку визнати таким, що містить корупційні ризики в окремих нормах. Прошу тоді по цьому, колеги, визначатися.

Але перед цим, Анатолію Петровичу, я щиро вам дякую за вашу допомогу із функцією секретаря. Мушу передати пану Володимирі. Ви вже може якимось йому допоможіть, будь ласка, Анатолію Петровичу, все тримається на вас. Дайте, будь ласка, пану Володимирі ручку. Ну він секретар комітету, він...

_____. *(Не чути)*...

ГОЛОВУЮЧА. Ні, ні, в присутності пана Володимира функції секретаря може виконувати тільки він.

(Загальна дискусія)

ГОЛОВУЮЧА. Колеги, давайте, будь ласка, не сперечатися. Є просто норма закону, яку ми маємо виконувати.

Гаразд. Колеги, ще раз, законопроект (реєстраційний номер 10257) про внесення змін до Митного кодексу України щодо деяких питань адміністративної відповідальності за порушення митних правил. Проект висновку я озвучила. Прошу тоді по ньому визначитися, колеги.

Хто – за? Проти? Утримався? Дякую дуже.

Наступний законопроект, колеги. Про внесення змін до Закону України "Про військовий обов'язок і військову службу" щодо особливостей взяття громадян України на військовий облік призовників та їх медичного огляду під час проходження ними базової загальновійськової підготовки.

Колеги, в цьому законопроекті пропонується також констатувати наявність корупційного ризику, який полягає в наступному. Мені здається, ми на це звертали увагу ще коли аналогічні норми розглядалися в Законі про мобілізацію. Отже передбачений обов'язок військовозобов'язаних осіб проходити базову військову службу. Від базової військової служби можна отримати відстрочку. Відстрочка ця надається за переліком підстав, передбачених законом, але відповідні комісії мають можливість також ухвалити рішення щодо надання відстрочки з інших фактично будь-яких підстав. Ви питаєте, колеги, яка ціна питання і чому хтось (так просторічно кажучи) хотів би запропонувати хабар за отримання такої відстрочки від базової військової служби, і відповідь на це питання, колеги, може полягати в наступному. У нас строк базової військової служби законом обумовлюється, це до 5 місяців у мирний час, до 3 місяців під час дії воєнного стану, але по спливу цього строку особа не звільняється з базової військової служби автоматично, а для цього має бути ухвалене окреме рішення Кабінету Міністрів. І я сподіваюся, Міністерство оборони поправить мене, якщо я помиляюся, але поки таких рішень Кабінету Міністрів не спостерігається і відповідно існує, принаймні теоретично, можливість, що люди, які проходять базову військову службу протягом певної кількості місяців, насправді можуть в цій ситуації базової військової служби перебувати значно довше. І

ми можемо фактично опинитися в ситуації схожій до призовників, які застряли в статусі призовників на момент початку повномасштабної війни, і потім ви пам'ятаєте, скільки часу не вдавалося це питання вирішити.

Відповідно пропонується в законопроекті констатувати наявність корупційного ризику в нормі щодо можливості для районних міських комісій з питань направлення для проходження військової служби надати відстрочку фактично за будь-яких підстав, які ця комісія визначить валідними.

Представники Міністерства оборони з нами є чи немає? Юрій Васильович.

_____. *(Не чути)*...

ГОЛОВУЮЧА. Ми запрошували представників Міністерства оборони, з нами мав бути Мельник Сергій Миколайович – заступник міністра. Ми бачимо, його...

_____. Він написав, що на нараді і затримується.

ГОЛОВУЮЧА. Я зрозуміла. Ну, колеги, у нас також є певний регламент проведення засідання комітету. Відповідно, які будуть пропозиції по цьому законопроекту?

(Загальна дискусія)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, ми просто в розгляді питання. Ми ж в Верховній Раді також не можемо відкласти розгляд питання.

_____. Голосувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. За 15 хвилин ми, на жаль, змушені будемо закривати засідання комітету, оскільки фракції будуть проводитися, засідання фракцій.

Гаразд. Колеги, я запропоную наявний проект рішення. Я зараз намагаюся швидко згадати, скільки заступників міністра оборони? Мені здається, багато. Мені також здається, що пан заступник міністра, з усією до нього повагою, не те, щоб єдина людина в Міністерстві оборони, яка, перебуваючи на нараді, не може дати комітету пояснення щодо законопроекту. Тому... Включилися? Ну, колеги, я тоді пропоную визначитися по наявному проекту рішення шляхом голосування.

Хто – за, колеги? Проти? Утримався? Дякую дуже, колеги.

Наступний законопроект, колеги, реєстраційний номер 12206-2 про внесення змін до Закону України "Про судоустрій і статус суддів" та деяких законодавчих актів України щодо діяльності Вищого адміністративного суду. Ухвалення цього законопроекту є зобов'язанням, яке ми як країна взяли на

себе в рамках меморандуму з Міжнародним валютним фондом. До цього законопроекту, колеги, пропонується зробити зауваження наступного характеру. Вищий адміністративний суд має собою замінити суд, аббревіатуру якого, мені здається, в Україні знає мертвий і живий, і ненароджений, це ОАСК. Відповідно ціна питання – робота цього суду, як показав нам, на жаль, роками ОАСК, є дуже великою, відповідно ми взяли на себе зобов'язання зі всією серйозністю підійти до створення цього суду і забезпечити максимально можливий, особливо посилений, скажімо так, добір суддів для цього суду.

Для цього пропонується зробити експертну раду, яка буде складатися із трьох членів від Ради суддів і трьох членів, запропонованих міжнародними партнерами. І експертна рада може ухвалювати рішення щодо або, просторічно скажу, недоброчесності запропонованого кандидата, або відповідно давати кандидату зелене світло проходити на наступний етап оцінювання. Зауваження, яке пропонується зробити, колеги, полягає в тому, що хоча до складу цієї експертної ради і включається троє незалежних експертів, не запропонованих, просторічно скажу, владою або суддями в Україні, їх роль, цих міжнародних експертів, не є достатньо сильною. Так, в ситуації, коли двоє міжнародних експертів мають сумніви в доброчесності певного кандидата, то їх голоси фактично можуть бути змарновані, і лише за наявності одного голосу міжнародного експерта і, якщо я не помиляюся, 11 членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів може кандидат на посаду судді Вищого адміністративного суду отримати зелене світло для проходження далі в конкурсі і фінально - призначення членом цього суду.

Я би пропонувала, колеги, зі свого боку зробити зауваження щодо доцільності посилення ролі міжнародних експертів і необхідності збільшення кількості голосів цих міжнародних експертів, які потрібні для ухвалення рішення, зокрема щодо проходження кандидата далі в процесі добору. Якщо ви спитаєте, колеги, чому, то я, довго не просторікуючи, просто нагадаю вам ситуацію з нещодавнім фактично звільненням очільника Укренерго, коли один із міжнародних експертів у наглядовій раді проголосував "за", а решта двоє вийшли з наглядової ради і заявили про політичний тиск на них. І ситуація стала можливою з низки причин, однією з яких є той простий факт, що лише один голос міжнародного експерта був потрібен для ухвалення рішення. Ось щоб далі не мати таких ситуацій, є пропозиція зробити зауваження щодо необхідності посилення ролі міжнародних експертів в доборі суддів Вищого адміністративного суду. Така, колеги, пропозиція.

Які будуть з цього приводу думки?

Анатолій Петрович.

БУРМІЧ А.П. Згідно до Конституції судочинство в Україні, будь то кримінальне, цивільне, господарське чи адміністративне, здійснюється від

імені українського народу, саме українського народу. Будь-які міжнародні експерти, це порушення Конституції, це раз.

Друге. Вони не можуть оцінювати ті події, які відбуваються в Україні, і не можуть знати того чи іншого так глибоко, як це знають представники саме українського народу. Тому ми завжди приймали рішення, якщо законопроект протирічить Конституції, а він протирічить конкретно, ми приймали рішення про таке, що це корупційні ризики, і не погоджувались на його проходження далі, якщо бути послідовними.

Стосовно наших зобов'язань перед кимось. Ну, нам ніколи ніхто це не зачитував. А друге, порушення Конституції, хай обоснують ті, хто вимагає нас порушувати її, хай нам обґрунтують і докажуть, що це саме потрібно так.

Дякую. Я проти.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, Анатолію Петровичу. Ну, дискусія про Конституцію в цьому контексті триває вже років сім. Я з задоволенням поставлю на голосування вашу пропозицію щодо корупційних ризиків у зв'язку з невідповідністю Конституції, якщо ви скажете мені, яка конкретно норма Конституції забороняє участь міжнародних експертів.

БУРМІЧ А.П. Я вам сказав, що...

ГОЛОВУЮЧА. 125 стаття, в якій написано що?

БУРМІЧ А.П. Суд в Україні здійснюється...

ГОЛОВУЮЧА. Ні-ні, Анатолію Петровичу, конкретну норму Конституції процитуйте, будь ласка.

БУРМІЧ А.П. Слухайте, слухайте, від імені українського народу. Міжнародні експерти до українського народу не мають ніякого відношення. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Стаття 125: "Судоустрій в Україні будується за принципами територіальності та спеціалізації та визначається законом. Суд утворюється, реорганізовується, ліквідується законом, проект якого вноситься до Верховної Ради Президентом України після консультацій з Вищою радою правосуддя. Верховний Суд є найвищим судом в системі судоустрою України. Відповідно до закону можуть діяти вищі спеціалізовані суди. З метою захисту прав, свобод і інтересів особи у сфері публічно-правових відносин діють адміністративні суди. Створення надзвичайних і особливих судів не допускається". Це кінець статті, Анатолію Петровичу. Я ж кажу, ця дискусія триває дуже багато років. Норми, про яку ви говорите, в Конституції не існує.

БУРМІЧ А.П. Прийде час, все буде відмінено, те, що не відповідає Конституції.

ГОЛОВУЮЧА. Анатолію Петровичу, я пропоную зараз...

БУРМІЧ А.П. Я свою позицію задекларував.

ГОЛОВУЮЧА. Ви задекларували вашу позицію, це ваша політична позиція. Ми ж тут не Погоджувальна рада і не виступи фракцій і груп, тому оспорювати політичну позицію ми звичайно не будемо, ви маєте на неї право.

Колеги, чи в когось будуть питання, пропозиції і зауваження по суті проекту висновку по цьому законопроекту?

БУРМІЧ А.П. *(Не чути)*...

ГОЛОВУЮЧА. Я не буду ставити пропозицію, Анатолію Петровичу, на голосування, оскільки невідповідність Конституції, про яку ви сказали, відсутня в Конституції. Анатолію Петровичу, норми, про яку ви говорите, в Конституції немає.

БУРМІЧ А.П. Пане голово, ви не знущайтесь.

ГОЛОВУЮЧА. Вона не існує!

БУРМІЧ А.П. Не знущайтесь!

ГОЛОВУЮЧА. Так її немає, Анатолію Петровичу.

БУРМІЧ А.П. Український народ, судочинство українському народу, прочитайте, здійснюється від імені українського народу. Ви...

ГОЛОВУЮЧА. Анатолію Петровичу, ще раз.

БУРМІЧ А.П. Ви кажете, там, оцією однією статтею – це і є пояснення всього. Не треба розказувати, що цукор є цукор.

ГОЛОВУЮЧА. Анатолію Петровичу, ще раз, норми, про яку ви говорите, в Конституції немає! Я не можу запропонувати рішення про невідповідність закону і Конституції, якщо норми, про яку ви говорите, в Конституції немає. Розумієте?

БУРМІЧ А.П. Документуйте себе. Дякую.

КАБАЧЕНКО В.В. А можна тоді іншу норму Конституції?

ГОЛОВУЮЧА. Давайте читати Конституцію.
Я просто цю дискусію веду вже років 7.

БУРМІЧ А.П. Так, а що ж її вести? Якщо ви згвалтували Конституцію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Якщо ви хочете сеанс зачитування Конституції, то я, звичайно, змушена взяти в цьому участь.

КАБАЧЕНКО В.В. Так, у мене зараз буде частина друга статті 32 Конституції. Внаслідок реалізації положень проекту закону конфіденційна інформація стосовно кандидатів на посаду судді оброблятиметься невизначеним колом суб'єктів, у невизначених законом обсягах, протягом невизначених законом строків. І відповідно обробка персональних даних не буде передбачуваною та прогнозованою для власників персональних даних, що не відповідає частині другій статті 32 Конституції.

І зараз цитую, що таке частина друга статті 32 Конституції.

ГОЛОВУЮЧА. Да, будь ласка.

КАБАЧЕНКО В.В. Не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків визначених законом.

ГОЛОВУЮЧА. Абсолютно вірно.

КАБАЧЕНКО В.В. А до цього я прочитав, що законом це не визначено: не визначено коло суб'єктів, не визначено, в який проміжок часу обробляється. І лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

Зараз просто цитую позицію Власенка по цій нормі.

ГОЛОВУЮЧА. Дуже дякую.

КАБАЧЕНКО В.В. Пані голово, я з вами погоджуюсь. Це у нас з вами з самого початку, з 19-го року, ну, так, ідеологічна позиція у вас одна, у нас трішки інша.

ГОЛОВУЮЧА. Абсолютно вірно. Тому можливо ми ідеологічні позиції будемо дискутувати у Верховній Раді, коли є час для політичних виступів, а зараз перейдемо до нашої роботи по суті законопроекту.

Щодо вашого коментаря, пане Володимире. Не допускається зберігання, збирання, використання, поширення, крім випадків, визначених законом. От ми зараз якраз законом і маємо визначити, хто і коли має доступ до цих персональних даних. І законопроект передбачає.

КАБАЧЕНКО В.В. І закон це не визначає.

ГОЛОВУЮЧА. Ні. Він передбачає, що міжнародні експерти мають доступ до персональних даних.

КАБАЧЕНКО В.В. Оброблятимуться не визначеним колом об'єктів у не визначених законом обсягах протягом не визначених законом строків.

Ну якщо ви мені скажете протягом якого строку обробляється, окей. Тоді повністю знімається.

ГОЛОВУЮЧА. Ні. Дивіться, ще раз, не допускається збирання, зберігання, використання без згоди особи, крім випадків, визначених законом. Тут не написано те, про що ви говорите.

КАБАЧЕНКО В.В. В цьому ж і питання, що саме цей момент законом не визначений. Але менше з тим, ви голова, ставте на голосування і голосуємо. Я зачитав свою позицію. Ви свою, я свою.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Колеги, чи я можу поставити на голосування пропозиції, зауваження щодо законопроекту?

Тоді прошу визначатися просто шляхом голосування. Проект рішення я озвучила. Ще раз, колеги, йдеться про законопроект з реєстраційним номером 12206-2. Прошу визначатися.

Хто – за за запропонований проект висновку?

КАБАЧЕНКО В.В. 6 – за.

ГОЛОВУЮЧА. Проти? Утримався? Дякую дуже, колеги.

Маємо рішення по цьому законопроекті. Можемо рухатися далі. Дякую дуже, колеги. Я насправді щиро вам дякую, що після стількох років цієї дискусії в залі ми принаймні нарешті визнали, що це дискусія не про антикорупційне законодавство, а ідеологічна, політична дискусія.

Анатолію Петровичу, я вас благаю, давайте, 2 хвилини, ще один законопроект. Будь ласка.

Колеги, я пропоную з метою оптимального використання часу, який у нас ще є для цього засідання, я пропоную перейти до законопроекту (реєстраційний номер 12130). До нього пропонується зауваження, перед цим просто низка законопроектів без зауважень, тому я би радше, колеги, просила розглянути законопроект, до якого пропонується зробити зауваження. Ще раз, 12130 про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо користування земельними ділянками, необхідними для будівництва та утримання військових інженерно-технічних фортифікаційних споруд в умовах правового режиму воєнного стану. Законопроект Кабінету Міністрів. Пропонується зробити до нього зауваження, яке фактично дублюватиме зауваження, надані Головним науково-експертним управлінням, а саме щодо можливого порушення майнових прав фізичних і юридичних осіб, оскільки законопроектом передбачено, що примусове тимчасове право користування земельною ділянкою здійснюється без відшкодування завданих збитків.

Тобто як це може виглядати? Ніхто не сперечається з тим, що якщо на земельній ділянці приватної власності потрібно будувати фортифікації, то там потрібно будувати фортифікації. Все, крапка, їх потрібно там будувати, з цим ніхто не сперечається. Але якщо на цій ділянці, наприклад, у людини побудований будинок і вона там просто живе, це її житло, там її родина, діти, якесь господарство і так далі, то чому ми вважаємо, що чесно і справедливо, точніше, чому законопроект, не ми з вами, резюмує, що чесно і справедливо не компенсувати збитки, які завдаються фактично майну особи в результаті цього тимчасового використання земельної ділянки для будівництва фортифікацій? І ГНЕУ звертає увагу, що такі положення не відповідають практиці Європейського суду з прав людини, зокрема рішення "Кривенький проти України". Ще раз, колеги, це позиція ГНЕУ. Я тут пропоную з їх зауваженням погодитися.

Є пропозиція погодитися з їх зауваженнями, також погодитися з їх зауваженням щодо того, що в законопроекті відсутні фактично будь-які вимоги щодо визначення, власне, як би це правильно сформулювати, визначення принаймні межі, скажімо так, або розмірів земельних ділянок, які можуть бути таким чином з приватної власності примусово вилучені, зокрема не тільки для власне будівництва, але і для обслуговування фортифікацій і пов'язаних з ними споруд.

Я розумію, що люди хотіли б передбачуваності в цьому випадку. Я, чесно кажучи, до кінця не переконана, що це в принципі можливо визначити на рівні закону, але ГНЕУ таке зауваження робить і відповідно є пропозиція з ним погодитися. Але акцент, ще раз, на порушенні майнових прав.

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧА. Ну це ж зауваження ГНЕУ, вони такими конструкціями не оперують. Наша пропозиція – зробити зауваження. Тобто не говорити про

корупційні ризики. Бо, ще раз, очевидно, що фортифікації будувати треба, просто це важливо зробити таким чином, щоб не завдавати додаткових майнових обтяжень людям, які просто на цих ділянках живуть і мають своє майно.

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧА. Ні, так це зауваження. Це зауваження. Якщо я правильно, пам'ятаю, то дискусія по цьому законопроекті була дуже проста. Міністерство фінансів просто сказало, що у них не передбачені кошти для такої компенсації і все. Просто не передбачені кошти і сказати, що люди не мають права на таку компенсацію в принципі взагалі ніколи, крапка, це різного масштабу явище насправді.

_____. Конфіскація авто під час воєнного стану, вона ж підлягає компенсації.

ГОЛОВУЮЧА. Да, вона...

(Загальна дискусія)

ГОЛОВУЮЧА. Відповідно, колеги, пропозиція зробити такі зауваження щодо можливого порушення майнових прав осіб.

Прошу тоді по цьому визначатися, колеги.

Хто за? Проти? Утримався? Дякую дуже, колеги.

Колеги, ми відповідно на цьому мусимо, напевно, закінчити засідання комітету, оскільки запропоновані фракції.

Колеги з Міністерства оборони, я дякую дуже, що ви підключилися, але...

_____. Анастасіє Олегівно, вибачайте, була нарада.

ГОЛОВУЮЧА. Так-так, я розумію, але у нас просто також є певний регламент проведення засідання і відповідно ми змушені були розглянути законопроект за вашої відсутності.

Дякую дуже, колеги. До нових зустрічей. Засідання закриваю.